

MONITOR CHIŃSKI

KWIECIEŃ 2017

„Monitor Chiński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Chinach, ze szczególnym naciskiem na działania Chin w regionie Europy Środkowej oraz działania zagraniczne chińskich władz lokalnych w prowincji Syczuan. Monitor opracował dr Bartosz Kowalski – analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR CHIŃSKI

KWIECIEŃ 2017

I. WYDARZENIA SZCZEBŁA CENTRALNEGO

3 kwietnia: nowi szefowie KPCh w czterech prowincjach: Heilongjiang, Hainan, Gansu i Shandong. Chociaż oficjalnie zmiany spowodowane są osiągnięciem lub zbliżeniem się do wieku emerytalnego przewidzianego dla wysokiej rangi urzędników (65 lat), to dymisje związane są przede wszystkim z rozszaradami politycznymi na kierowniczych stanowiskach, dokonywanych przez Xi Jinpinga przed nadchodzącym XIX Zjazdem KPCh.

7-8 kwietnia: spotkanie Donalda Trumpa z Xi Jinpingiem. W perspektywie wzajemnych utarczek, które towarzyszyły relacjom obu państw od grudniowej rozmowy między Trumpem i prezydentem Tajwanu Tsai Ing-wen, pozytywne przekazy płynące z Pekinu i Waszyngtonu trzeba uznać za krok naprzód. W agendzie dwudniowego spotkania znalazły się kwestie handlowe, problem nuklearny Korei Północnej oraz spory terytorialne na Morzu Południowochińskim. Szczegółów rzecz jasna nie padano. Jedyne co wiadomo, to że strony zobowiązały się do kontynuacji „wielowymiarowego dialogu” (zob. komentarz).

12 kwietnia: przejęcie Syngenta przez ChemChina bliskie finalizacji. Największa chińska inwestycja zagraniczna o wartości 43 mld USD została zatwierdzona warunkowo przez Unię Europejską, Stany Zjednoczone i bezwarunkowo przez chińskie ministerstwo handlu. Przejęcia przez państwową ChemChina szwajcarskiego potentata w produkcji nasion i pestycydów to ważny element procesu poprawy bezpieczeństwa żywności w Chinach.

15 kwietnia: prawo użytkowania ziemi zostanie przedłużone. Obowiązujący w Chinach okres 70 lat użytkowania gruntów (wraz z budynkami w celach mieszkalnych) zostanie automatycznie i „bezw warunkowo” przedłużony. W marcu br. premier Li Keqiang zapewnił właścicieli nieruchomości, że ich domy będą w ich posiadaniu „na stałe”, bez uiszczania dodatkowych opłat. To ważna wiadomość dla chińskiego rynku nieruchomości i właścicieli

SPOTKANIE DONALDA TRUMPA Z XI JINPINGIEM

W kwietniu przywódcy Stanów Zjednoczonych i Chin oprócz spotkania na Florydzie rozmawiali jeszcze dwukrotnie telefonicznie. Intensyfikacja kontaktów amerykańsko-chińskich ma przede wszystkim związek z rosnącą niesfornością reżimu północnokoreańskiego oraz problemów w handlu. Te dwie kwestie będą obecnie stanowić barometr stosunków USA i ChRL.

mieszkań, których prawo użytkowania (a nie własności) przyznawane przez państwo od lat 90. XX wieku zacznie wygasać po 2060 r.

18 kwietnia: reforma chińskiej „zielonej karty”. Według CRI "Karta stałego pobytu cudzoziemca" zmieni nazwę na "Kartę tożsamości zagranicznego stałego rezydenta". Będzie ona zaopatrzona, podobnie jak dowody tożsamości chińskich obywateli, w chipy z informacjami identyfikacyjnymi, co m.in. zapewni cudzoziemcom łatwiejszy dostęp do usług publicznych w Chinach, a co za tym idzie zachęci większą ilość „talentów z zagranicy” do osiedlenia się. Z drugiej strony, dążenia władz w tym względzie komplikują surowe przepisy wizowe, zanieczyszczenie i cenzura internetu (w tym delegalizacja VPN). Z danych Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego wynika, że w 2016 r. w Chinach mieszkało 1 576 cudzoziemców posiadających pozwolenie na pobyt stały, co oznacza wzrost o 163% w stosunku do roku 2015 r. W ubiegłym roku w ChRL pracowało ponad 900 tys. cudzoziemców, podczas gdy w latach 80. XX wieku zaledwie 10 tys.

26 kwietnia: zwodowanie pierwszego lotniskowca „made in China”. Statek wyprodukowany w stoczni w Dalian (prowincja Liaoning) będzie prawdopodobnie nosił nazwę Shandong i zostanie w pełni włączony do służby w ciągu trzech lat. Jedyny dotychczas lotniskowiec we flocie marynarki wojennej ChAL-W to „Liaoning”: kupiony od Ukrainy, przerobiony model sowieckiego „Kuzniecowa”. W najbliższych latach powstanie trzeci chiński lotniskowiec, prawdopodobnie o napędzie nuklearnym, wyposażony w systemy STOBAR i CATOBAR. To ważny punkt w strategii rozwoju chińskiej marynarki wojennej, której siły ekspedycyjne rozszerzają swój zasięg poza pierwszy łańcuch wysp, a nawet dalej, na Ocean Indyjski.

II. CHINY I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA

12 kwietnia: memorandum w sprawie polsko-chińskiej współpracy w dziedzinie elektromobilności. Porozumienie międzyrządowe w tej sprawie podpisali w Warszawie minister energii Krzysztof Tchórzewski oraz minister przemysłu i technologii informacyjnych Miao Wei. Przedstawiciel chińskiego rządu podkreślił, że Chiny jako lider w produkcji i sprzedaży pojazdów elektrycznych są gotowe dzielić się swoim doświadczeniem z polskimi partnerami. W rozwijaniu przemysłu samochodów elektrycznych Polska liczy na wsparcie finansowe z funduszy unijnych. Oprócz sektora motoryzacyjnego Polska, która z powodzeniem produkuje autobusy elektryczne, wiąże nadzieję na współpracę z chińskimi firmami produkującymi baterie, magazyny energii oraz z całym sektorem ICT obsługującym sektor motoryzacyjny.

11 kwietnia: inauguracja bułgarskiego Narodowego Stowarzyszenia Jednego Pasa, Jednego Szlaku. Ustanowienie instytucji ma związek z pogłębiającą się współpracą chińsko-bułgarską, zwłaszcza w dziedzinie rolnictwa. Najbardziej prestiżowym dla Chin projektem handlowym w Bułgarii jest sprzedaż autobusów. We wrześniu 2016 r. 110 autobusów marki Yutong weszło do taboru pojazdów miejskich w Sofii. Z kolei w styczniu bieżącego roku Yutong zaopatrzył stołeczny transport publiczny w autobusy w pełni napędzane elektrycznie: pierwsze - bezemisyjne pojazdy tego typu w Bułgarii. Największą chińską inwestycję w Bułgarii stanowi cementownia Devnya (wraz z włoską Italcementi Group).

12-16 kwietnia: Zhang Dejiang z wizytą na Łotwie i Litwie. W czasie pobytu w Rydze przewodniczący Ogólnochińskiego Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych spotkał się z prezydentem Raimondem Vejonisem, z premierem Marisem Kucinskisem oraz marszałkiem Inarą Murniece. Na Litwie szef OZPL rozmawiał z prezydentem Darią Grybauskaitę, premierem Sauliusem Skvernelisem oraz marszałkiem parlamentu Viktorasem Pranckietisem. Na zakończenie wizyty w Europie Zhang odwiedził Rosję i Białoruś, gdzie spotkał się z prezydentami Putinem i Łukaszenką.

14-17 kwietnia: wicepremier i członek SK KC KPCh Zhang Gaoli z wizytą w Estonii, Słowenii i Albanii. W Tallinie Zhang spotkał się z prezydent Kersti Kaljulaid i premierem Jurim Ratasem z którymi rozmawiał m.in. o Rail Baltica: linii kolejowej, które połączyłoby Estonię z Europą Środkową i Zachodnią. W Słowenii chiński wicepremier spotkał się z premierem Miro Cerarem i prezydentem Borutem Pahorem. Na zakończenie wizyty w Europie Środkowo-Wschodniej Zhang odwiedził Tiranę gdzie odbył rozmowę z albańskim prezydentem Bujarem Nishani. Przed przyjazdem do Estonii Zhang przebywał w Moskwie, gdzie wziął udział w sesji Chińsko-Rosyjskiej Komisji ds. Współpracy Inwestycyjnej i spotkał się z Władimirem Putinem oraz szefami koncernów energetycznych Igorem Sechinem (Rosneft) i Aleksiejem Millerem (Gazprom).

24 kwietnia: inauguracja Instytutu Chiny-EŚW w Budapeszcie. Nowa jednostka badawcza została utworzona przez Chińską Akademię Nauk Społecznych oraz China-CEE Think Tank Network.

26 kwietnia: czesko-chińska produkcja "Krecik i Panda" laureatem "Złotego Małpiego Króla" na XIII Międzynarodowym Festiwalu Komiksów i Krótkich Filmów Animowanych w Hangzhou. Obraz dostał pierwszą nagrodę w kategorii „Najlepszy Serial Animowany”. Zdaniem reżyserki filmu Zeng Weijing, powstanie filmu to jeden z efektów porozumienia o współpracy kulturalnej zawartego przez Xi Jinpinga i prezydenta Miloša Zemana w 2014 r.

26 kwietnia: AIIB zakłada możliwość współfinansowania budowy Centralnego Portu Lotniczego w Polsce. Dyrektor Generalny AIIB Yee Ean Pang zapowiedział taką ewentualność, która jednak zarówno po stronie banku, jak i Polski będzie uzależniona od wielu czynników. Jednym z nich będzie wygaszanie unijnego wsparcia dla Polski po 2020 r.

III. WIADOMOŚCI SYCZUAŃSKIE

26 marca: otwarcie kolejowego przedstawicielstwa Chengdu w Londynie w ramach strategii „RongOu +”. W ubiegłym roku trasę między Chengdu i Europą przebiegało 460 pociągów (26% ogólnej liczby składów towarowych na linii Europa-Chiny). W tym roku planuje się zwiększenie liczby połączeń do 1000, a do 2020 r. osiągnięcie liczby 2000 pociągów. Według informacji przedstawionych przez urząd celny w Chengdu, z kolejowego przewozu towarów między stolicą Syczuanu i Europą skorzystało dotychczas 1200 różnych firm. Obecnie Chengdu i Europę łączą trzy nitki kolejowe: północna (do Mińska, gdzie znajduje się fabryka pojazdów Geely), środkowa (do Łodzi) oraz południowa (Istambuł). Do 2020 r. władze Syczuanu planują zwiększenie liczby centrów przeładunkowych obsługujących połączenia z Europą z obecnych 5 (Chengdu, Łódź, Mińsk, Istambuł, Almaty) do co najmniej 10 (Hamburg, Lyon, Budapeszt, Teheran i Hanoi), które przez Syczuan zostaną skomunikowane z hubami logistycznymi w Chinach (m.in. Tianjin, Qingdao, Shenzhen i Szanghaj). Obecnie China Railway Express kontroluje łącznie 51 połączeń kolejowych obsługujących 27 miejsc w Chinach, które docierają do 28 miast w jedenastu państwach europejskich.

1 kwietnia: Fan Ruiping nowym sekretarzem komitetu miejskiego KPCh w Chengdu. Fan zastąpił Tang Liangzhi. Kariera polityczna 41-letniego Fana była do 2013 r. związana z prowincją Hubei, gdzie się urodził. Przed objęciem stanowiska w Syczuanie z Hubei związany był również Tang Liangzhi, który pełnił m.in. obowiązki burmistrza Wuhanu.

22-25 kwietnia: wiceminister spraw zagranicznych Czech Lukasz Kautsky z wizytą w Chengdu. Czeski polityk spotkał się z Zhu Hexinem, wicegubernatorem Syczuanu. Rozmowy dotyczyły współpracy w przemyśle samochodowym, lotnictwie i turystyki. Władze prowincji namawiały również czeskich partnerów do aktywnego zaangażowania w Parku Przemysłowym Changhong.

25-26 kwietnia: delegacja partii tworzących koalicyjny rząd słowacki w Syczuanie. Delegacji przewodniczył Pavol Paška (partia SMER – socjalna demokracja) były przewodniczący Rady Narodowej. Rozmowy z władzami Syczuanu dotyczyły m.in.

współpracy w dziedzinie produkcji samochodów, kultury, turystyki i transportu kolejowego. Relacje chińsko-słowackie zostały w ubiegłym roku nadszarpnięte po tym jak prezydent Andrej Kiska przyjął w Bratysławie Dalajlamę. Słowacja, jako prężny ośrodek produkcji samochodów, jest jedynym państwem Europy Środkowo-Wschodniej nie odnotowującym ujemnego bilansu handlowego w relacjach z Chinami.

IV. WIADOMOŚCI Z GUANGDONGU

30 marca - 5 kwietnia: Hu Jun rektor kantońskiego Uniwersytetu Jinan z wizytą w Austrii, Polsce i na Węgrzech. W Polsce rektor Hu odwiedził m.in. uczelnie medyczne w Warszawie i Łodzi. Tematem rozmów było wykorzystanie unijnego programu „Erasmus +” do zwiększania mobilności między studentami i wykładowcami z Chin i Polski. 5 kwietnia w Łodzi, która jest miastem partnerskim Guangzhou, Hu Jun spotkał się z wiceprezydentem miasta Krzysztofem Piątkowskim. W tym samym dniu Łódź odwiedziła delegacja władz Guangzhou pod przewodnictwem wiceburmistrza Chen Zhiyinga. Rozmowy dotyczyły przede wszystkim rozszerzania współpracy w dziedzinie handlu, transportu i logistyki.

7 kwietnia: Guangzhou najbardziej narażonym gospodarczo miastem na świecie ze względu na zmiany klimatyczne. Chociaż powódzie w delcie Rzeki Perłowej są problem od wieków, a pojedyncze wylewy i fale upałów nie muszą bezpośrednio świadczyć o zmianach klimatycznych, to badacze z Banku Światowego wskazują na zależność między gwałtownym rozwojem gospodarczym i urbanizacją południowo-wschodniego wybrzeża Chin a wzrostem poziomu wód i temperatur. Szacuje się, że z tego powodu straty gospodarcze w 136 największych nadbrzeżnych miastach świata wyniosą w 2050 r. nawet 52 mld USD (obecnie 6 mld USD).

13 kwietnia: wsparcie Xi Jinpinga dla sekretarza partii w Guangdongu Hu Chunha? Jak poinformował dziennik *Nanfang Ribao*, w „wytycznych” wydanych 4 kwietnia, Xi Jinping wyraził aprobatę dla całokształtu działań w Guangdongu po XVIII Zjeździe KPCh. To wyraźny sygnał poparcia dla, wywodzącego się z kontrolowanej przez Hu Jintao frakcji *tuanpai* (członków Młodzieżówki Komunistycznej) polityka, który po XIX Zjeździe prawdopodobnie awansuje do ścisłego Stałego Komitetu KC KPCh (siedmioosobowego gremium kierowniczego państwa). Hu Chunhua zdobył uznanie Xi wykazując się stanowczą postawą wobec prodemokratycznych protestów w mieście Wukan, które zostały stłumione w ubiegłym roku. Wytyczne Xi wskazują również na poparcie dla kierunków rozwoju gospodarczego Guangdongu, zwłaszcza w ramach budowy „pasa miast zatoki Guangdong-Hongkong-Macao”.

19-28 kwietnia: wystawa „Polska w chińskim obiektywie”. Ekspozycja zorganizowana przez Muzeum Sztuki oraz Konsulat RP w Guangdongzie zaprezentowała fotografie trzech polskich miast: Warszawy, Łodzi i Wrocławia.

28 kwietnia: kolejna firma z światowego „top 500” otwiera przedstawicielstwo w Kantonie. Centrum na Chiny Południowe otworzy Sinopharm Financial Leasing – potentat w przemyśle biomedycznym. Sinopharm to joint-venture China National Pharmaceutical i China Life Insurance. Firma w ciągu 5 lat zainwestuje 150 mln dolarów. W kantońskiej dzielnicy Huangpu działa 600 przedsiębiorstw biomedycznych generując ponad połowę produkcji biomedycznej w całej prowincji.

KOMENTARZ

Na szczeblu centralnym należy przede wszystkim odnotować spotkanie Donalda Trumpa z Xi Jinpingiem. Pozytywny ton towarzyszący wypowiedziom przedstawicieli obu państw i deklaracja o woli prowadzenia wielowymiarowego dialogu wskazuje na szukanie możliwości porozumienia. Barometrem stosunków amerykańsko-chińskich będzie handel i kwestia Korei Północnej. W czasie gdy obaj przywódcy kończyli swój pierwszy wspólny obiad amerykańskie rakiety uderzyły na cele w Syrii, co z pewnością miało zademonstrować gotowość amerykańskiej administracji do podejmowania stanowczych kroków militarnych na arenie międzynarodowej. Zdaniem Trumpa, Xi Jinping wykazał się zrozumieniem wobec reakcji USA na użycie broni chemicznej na cywilach przez syryjski reżim. Co więcej, amerykański prezydent znany z ostrych twitterowych wpisów pod adresem ChRL, stwierdził, że między nim a Xi wytworzyła się „wielka chemia”, choć nie oznacza to, że obie strony dojdą do porozumienia w obszarze polityki handlowej i Korei Północnej. I to właśnie, niesforność Kim Dzong Una, który w przeciwieństwie do Baszara al-Assada dysponuje bronią atomową jest obecnie największym zagrożeniem dla bezpieczeństwa międzynarodowego. O powadze sytuacji, świadczy fakt, że Korea Północna była również tematem godzinnej rozmowy telefonicznej między oboma przywódcami, która odbyła się kilka dni po spotkaniu na Florydzie (12 kwietnia). To właśnie w czasie telefonicznej konwersacji Xi Jinping miał przekonać Donalda Trumpa, że „Korea była właściwie częścią Chin”. Natomiast w kręgu chińskich elit rządowych i intelektualnych pojawiają się głosy wzywające do zredefiniowania stosunków z nieodpowiedzialnym reżimem w Pjongjangu. Wpływowy chiński historyk Shen Zihua wskazał, że bezwarunkowe wspieranie tradycyjnego północnokoreańskiego sojusznika jest obciążeniem dla Chin, wypychającym region (zwłaszcza Koreę Południową) w objęcia Stanów Zjednoczonych.

Ze strony Pekinu pojawiły się sygnały świadczące o gotowości do wykonywania gestów mających służyć poprawie relacji z USA przez zbalansowanie amerykańskiego deficytu handlowego oraz większe otwarcie rynku chińskiego na amerykańskie produkty (w tym mięsa i produkcji filmowych). Zmiękczenie retoryki prezydenta Stanów

Zjednoczonych świadczy, że „spotkanie zakończyło się remisem ze wskazaniem” na Xi: Trump zadeklarował zrozumienie, że Chiny nie mają absolutnej kontroli nad reżimem w Pjongjangu oraz powstrzymywanie się od ostrej krytyki chińskiej polityki monetarnej. Dla władz ChRL, oprócz względów równowagi sił w regionie, interwencja amerykańska na Półwyspie Koreańskim jest najmniej pożądanym scenariuszem z uwagi na niechybny exodus ludności KRL-D na północno-wschodnie obszary Chin. Obie strony zaczęły wywierać presję na reżim Kima, który 15 kwietnia uczcił urodziny swojego dziadka Kim Ir Sena, kolejnym, jakkolwiek nieudanym, testem raketowym. Amerykanie grożą interwencją, natomiast Chiny najprawdopodobniej rozlokowały przy granicy z północnokoreańskim sąsiadem 150 tys. żołnierzy.

W agendzie spotkania (przynajmniej według oficjalnych doniesień) nie pojawił się Tajwan, co wskazuje, że obecnie jest to dla Waszyngtonu temat drugorzędny a Trump będzie w tej sprawie pragmatyczny. Dla amerykańskiej administracji kwestia Tajwanu i interpretacji „zasady jednych Chin” wydaje się podlegać bardziej regułom transakcji handlowych, niż stanowić przedmiot ustaleń politycznych.

2. Zmiany na stanowiskach kierowniczych w Chengdu i Shenzhen. Szefem KPCh w stolicy Syczuanu w miejsce Tang Liangzhi został Fan Ruping. Tang zostanie prawdopodobnie awansowany na posadę sekretarza KPCh w innej prowincji. W kwietniu dotychczasowy szef partii w Shenzhen Xu Qin został przeniesiony na stanowisko szefa KPCh w Hebei. Xu jest również kierownikiem Chińskiego Komitetu Olimpijskiego, przed którym stoi zadanie organizacji Zimowych Igrzysk Olimpijskich w Pekinie w 2022 r.

3. W kontekście rozwoju towarowych połączeń kolejowych warto odnotować, że 29 kwietnia do położonego w Chinach południowo-wschodnich Yiwu (prow. Zhejiang) dotarł pierwszy pociąg towarowy z Londynu, łączący Chiny bezpośrednio z Wielką Brytanią. Trasa przejazdu wynosząca 12 tys. km, jest drugą najdłuższą na świecie, po połączeniu Chiny-Madryt. Pociąg nazywany „Wschodni Wiatrem” (w nawiązaniu do stwierdzenia Mao Zedonga z 1957 r., że „Wschodni wiatr przeważa nad Zachodnim”) przywiózł 88 kontenerów wypełnionych whisky, mlekiem dla dzieci, farmaceutykami i maszynami. Przejazd trasą wiodącą przez Francję, Belgię Niemcy, Polskę, Białoruś, Rosję i Kazachstan zajął 20 dni, o 2 dni dłużej niż zakładano.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

